

Prissette de ikke-prissatte virkningene

Avveininger ved verdsettelse av natur
Forum for statens prosjektmodell

Ingrid Hjort, Institutt for samfunnsøkonomi, BI

24. november 2024

*At noe er vanskelig er ikke et
godt argument for å la være*

Prissette de ikke-prissatte virkningene

Avveininger ved verdsettelse av natur
Forum for statens prosjektmodell

Ingrid Hjort, Institutt for samfunnsøkonomi, BI

24. november 2024

SVIKTER MARKEDET HER?

Hvor langt skal vi gå i forsøket på å prissette naturgoder?

I hvert fall lenger enn vi gjør i dag,

...men noen grunnleggende problemer vil bestå.

Hvor langt skal vi gå i forsøket på å prissette naturgoder?

I hvert fall lenger enn vi gjør i dag

...men noen grunnleggende problemer vil bestå.

Hvorfor klarer vi ikke innføre en naturavgift?
Vondt i viljen, eller metodikk?

Vi prissetter VSL, karbonutslipp og reisetid så hvorfor ikke naturinngrep?

Veien går gjennom metodeutvikling og etablering i SØA.

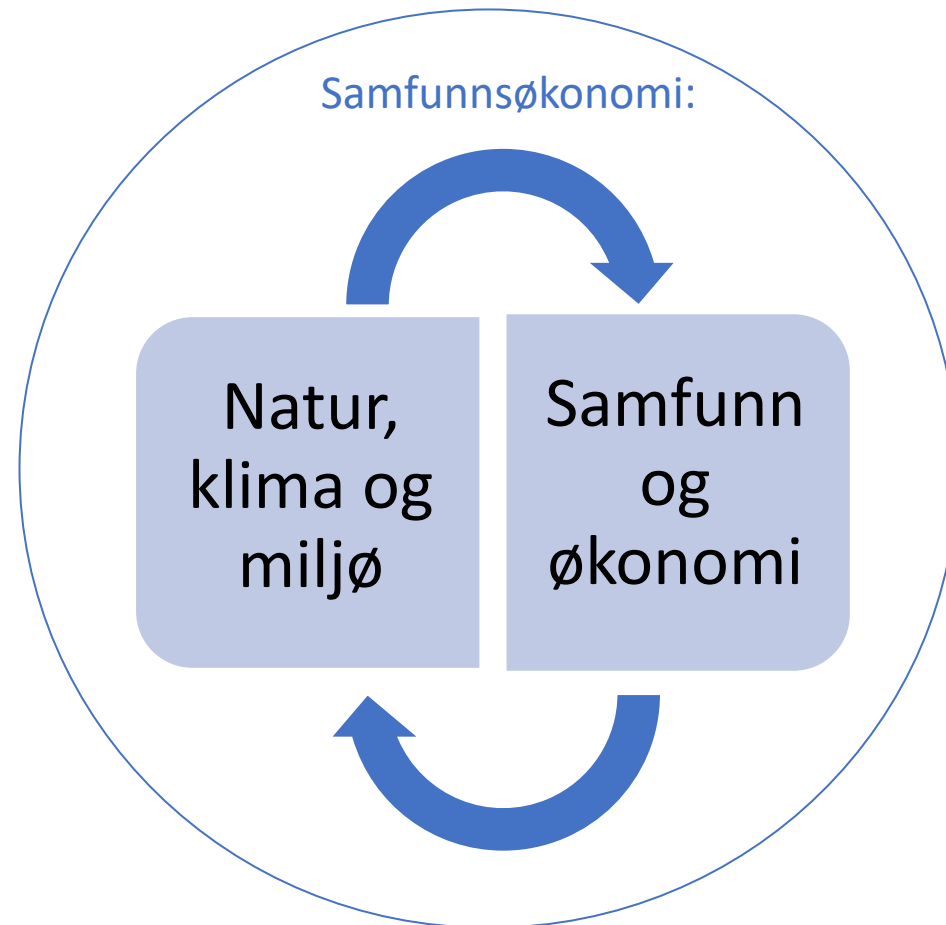
Dilemma

Problemet oppstår når et prosjekt påvirker noe som ikke finnes i et marked.

- Mangler kvantum (omsettes ikke/har ikke målbare enheter)
- Mangler verdi (ingen priser/gjøres ikke marginale avveininger)

☹ Ignoreres virkningene, feiler den samfunnsøkonomiske analysen.

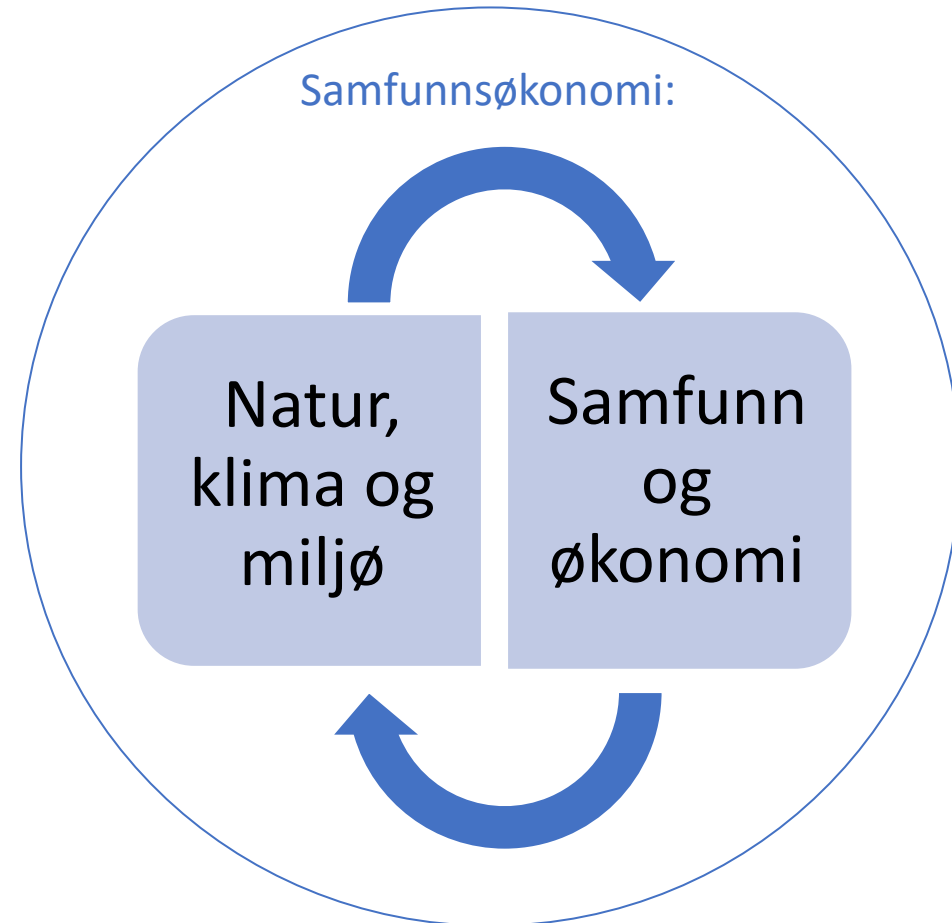
☹ Inkluderes virkningene, er verdsettingsgrunnlaget metodisk svakt.

En metodisk
utfordring vi
må løse

Hvordan prissette **naturen som innsatsfaktor**?

Hvordan prissette konsekvensene av **klimaendringene**?

Hvordan prissette **naturinngrep**?

Hvordan prissette **klimagassutslipp og forurensning**?

AKTUELT

Her kan du ikke padle kano, men du kan bygge motorvei

Motorvei i naturreservat, hytte i strandsonen, snøscooterløype i utmark: Det er ikke lov, men det finnes alltid en dispensasjon. De siste årene er det blitt enklere å bygge, bråke og forurense i samfunnsnyttens navn.

Veteran: Knut Erik Gundersen har talt og registrert fugler i Lågendeltaet siden 1970-tallet, og var med å få området erklært som naturreservat. Nå står en ny kamp om utvidelse av E6 gjennom reservatet.

Maria Berg Reinertsen

Christian Belgaux
FOTO

PUBLISERT 02.07.2021 - 00:05 SIST OPPDATERT 03.07.2025 - 14:28

DN

Abonner

Annegrete Bruvoll, Dag O. Hessen, Ståle Navrud, Knut Einar Rosendahl og Vigdis Vandvik

Annegrete Bruvoll, med flere (se signaturer i bunnen av innlegget)

Innlegg

De aller fleste er for naturen. Likevel trekker naturen altfor ofte det korteste strået

En naturavgift bidrar til å begrense naturinngrepene og gir oss incentiv til å utvikle nye, smarte løsninger på samfunnets behov.

De kommunale arealplanene legger opp til mer enn dobbeling av antallet fritidsboliger, skriver artikkelforfatterne. (Foto: Jon Danielsen)

Publisert 11. april 2024, kl. 20.00

KK

Utgave: Lørdag 15. okt. 2022

Forsida

Kommentar

Aktuelt

Politikk

Innenriks

Natur

Vil sette pris på naturen

Økolog etterspor nye grep for å stanse naturkrisa:

Jonas Henmo (tekst), Oslo og Helge Skodvin (foto), Bergen

SKAL KOSTE: Økologiprofessor Vigdis Vandvik – her fotografert i Bergen – mener at naturpolitikken må omfatte betaling for å ødelegge natur. Helge Skodvin

DN

Abonner

Bård Harstad

Professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo

Fredagskronikken

Kronikk: Hvorfor er vern så vanskelig?

Det politiske spillet favoriserer de som vil bygge ut og bygge ned.

Lobbykreftene er svært ulike, skriver Bård Harstad. Eide og LO-leder Peggy Hessen Følsvik på LO-kongressen. (Foto: Gorm Kallestad / NTB Scanpix)

Publisert 9. juni 2022, kl. 16.01

Tilbakeblikk

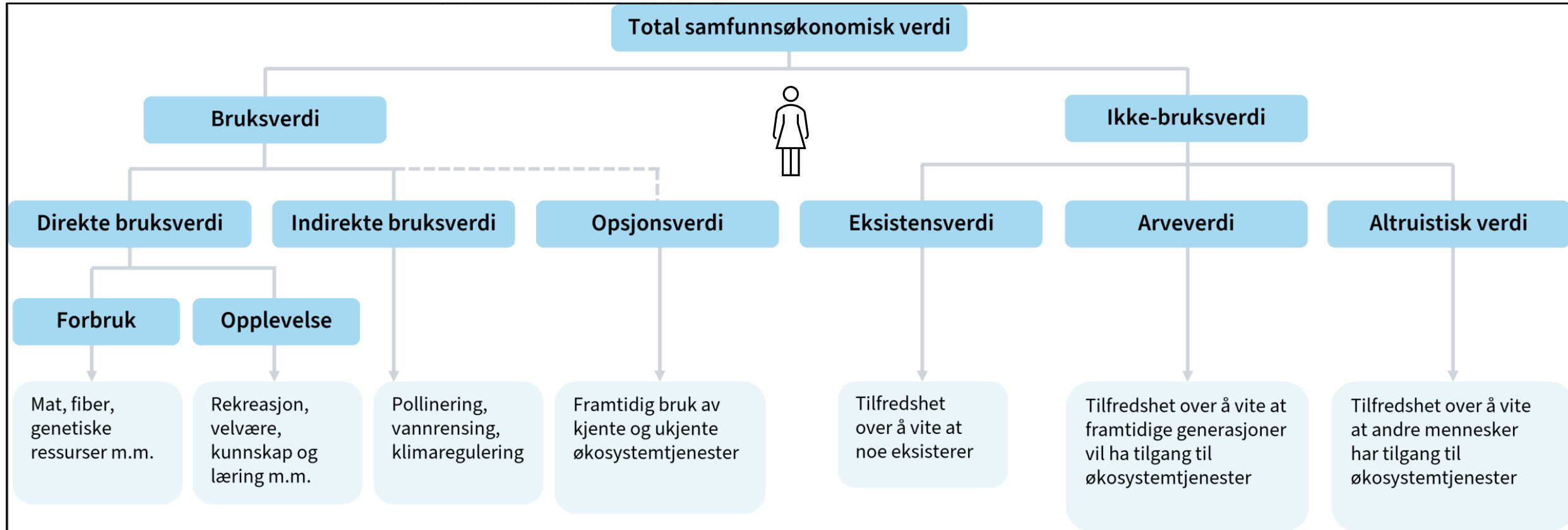
- Skadeoppgjøret etter Exxon Valdez-ulykken i Alaska 1989 basert på estimerte ikke-bruksverdier
- NOAA-panelets retningslinjer (1993)
- Akademiske debatten som fulgte
"Is some number better than no number?"

Naturverdier

Hva mener vi med «natur»?

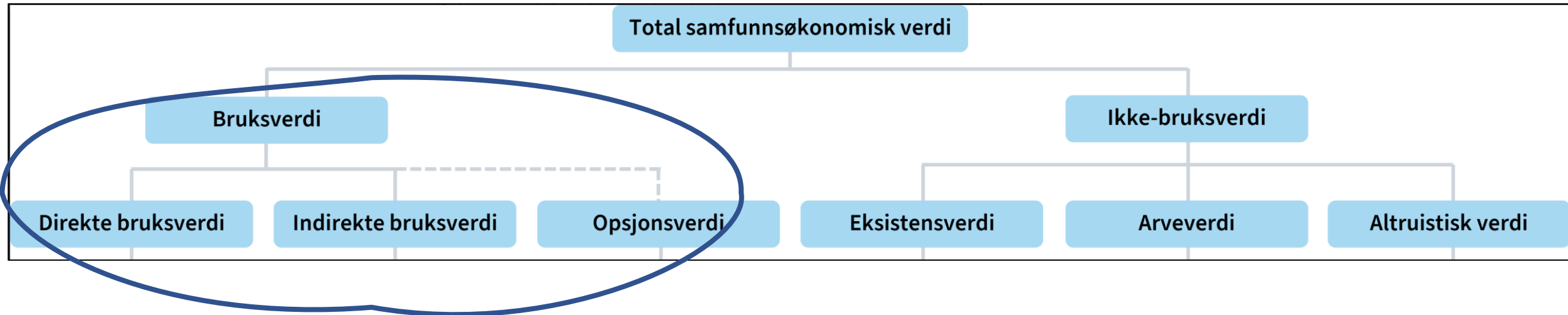
Hva mener vi med «verdi»?

Hva mener vi med «verdi»?

Natur og dyreliv har ingen egenverdi innen samfunnsøkonomien

Verdsettingsmetoder når markedsbasert tilnærming ikke er tilgjengelig

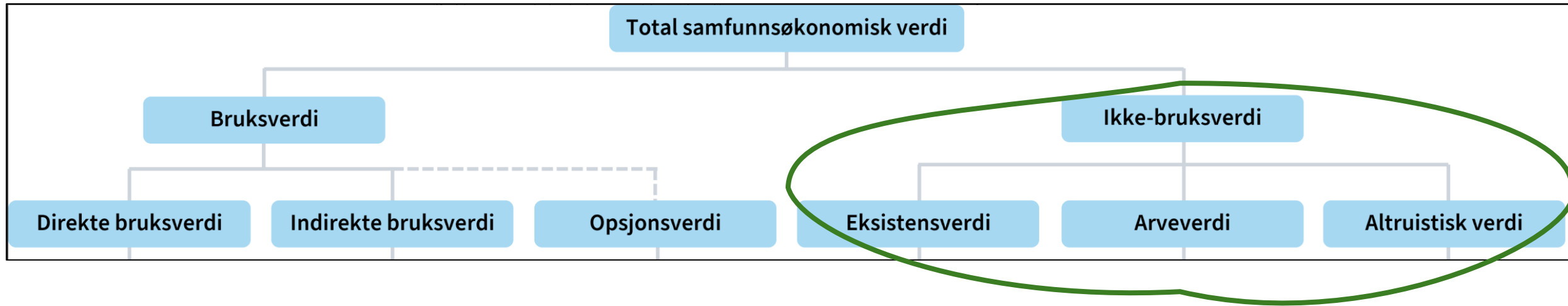
Tilnærming:

Avslørte preferanser
(*revealed-preference methods*)

Verdsettingsmetode:

- Transportkostnadsmetoden (*The travel cost method*)
- Eiendomsprismetoden (*Hedonic pricing*)

Verdsettingsmetoder når markedsbasert tilnærming ikke er tilgjengelig

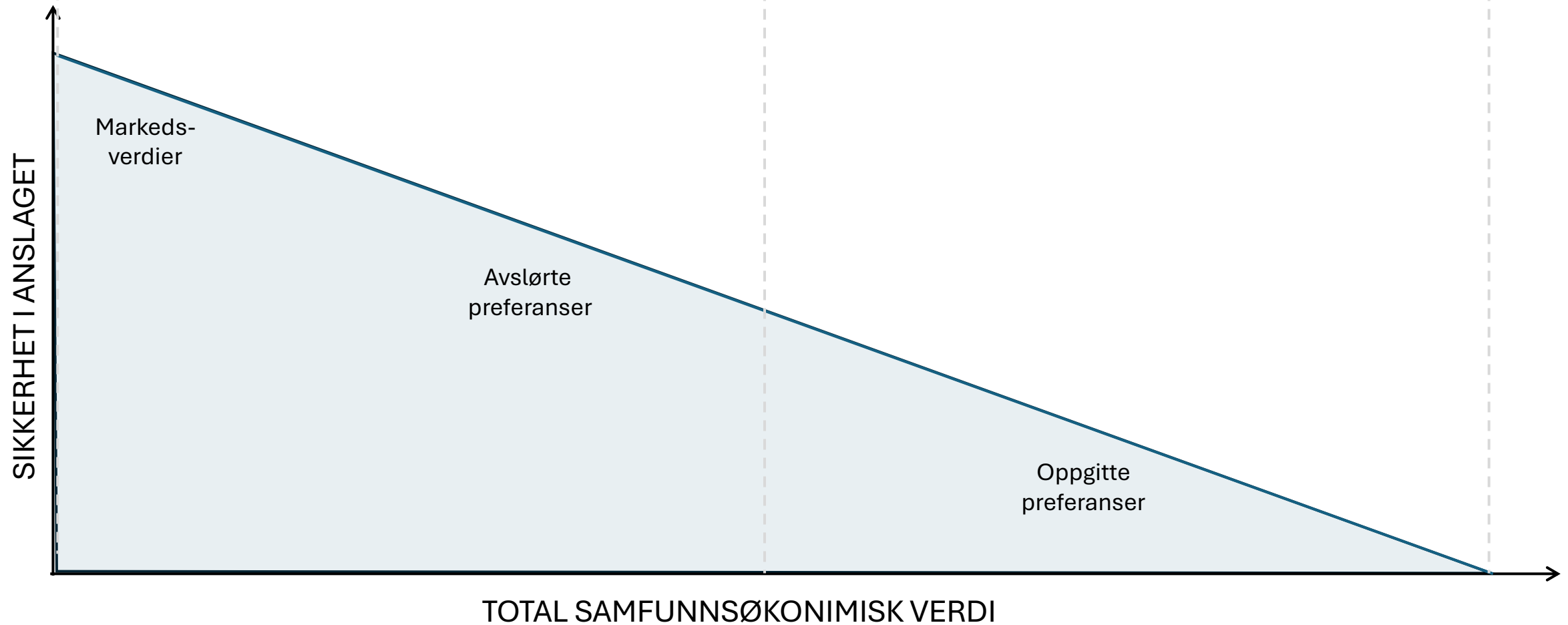
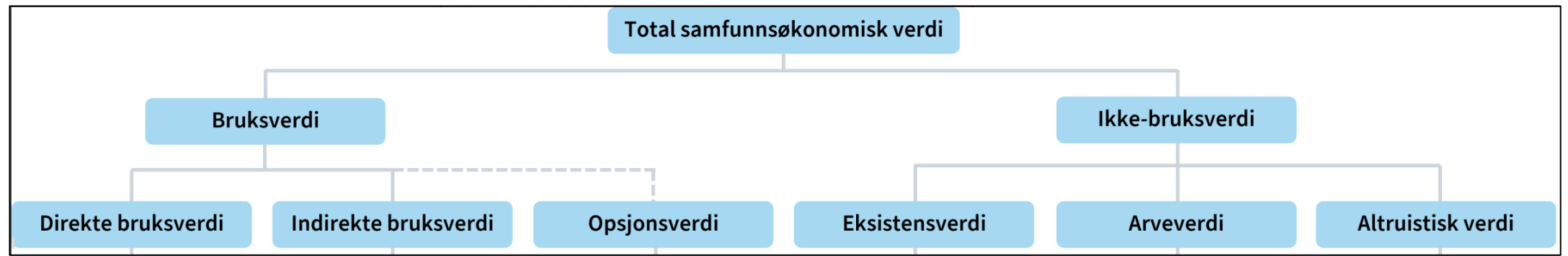

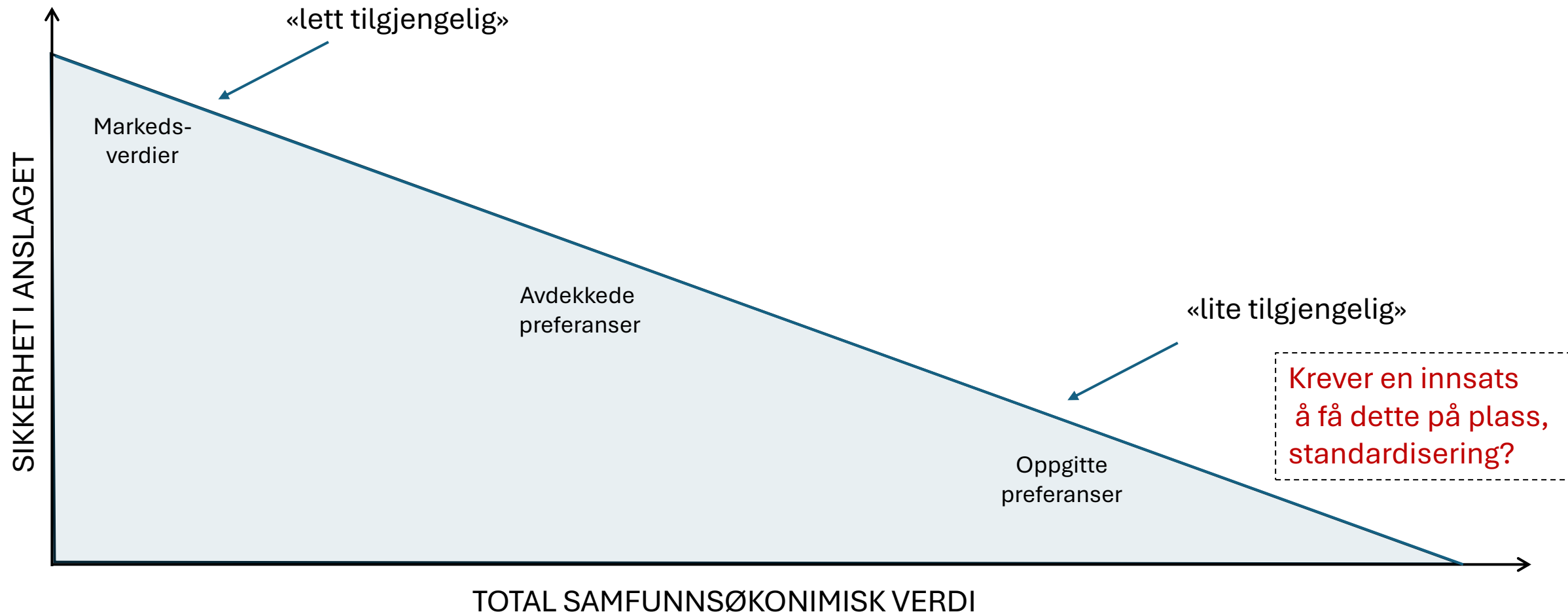
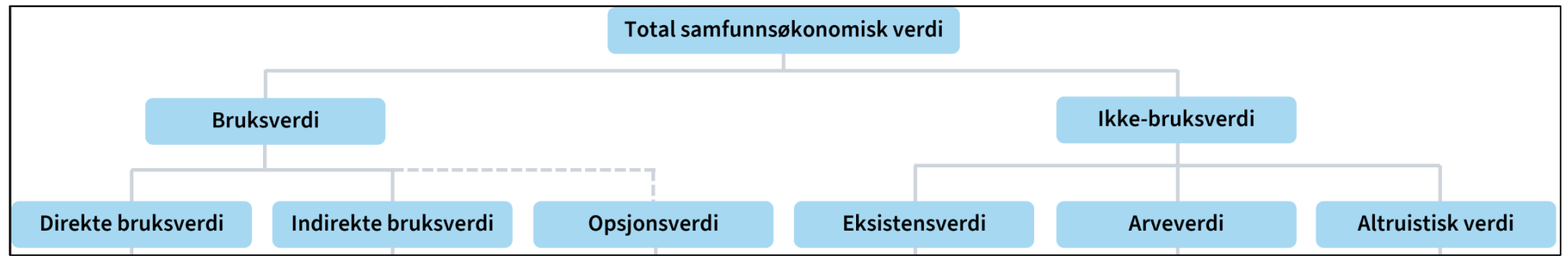
Tilnærming:

Oppgitte preferanser
(*stated-preference methods*)

Verdsettingsmetode:

- Betinget verdsetting (*Contingent valuation*)
- Valgmodellteknikker (*Choice experiments*)

Hvorfor?

Prissetting gir bedre informasjon om
reelle (natur)verdier,

Ekspertutvalget om klimatilpasning

[Om utvalget](#) [Mandat](#) [Medlemmer](#) [Innspill](#) [Utredninger og rapporter](#) [Kontakt](#)

Mandat

Mandat for ekspertutvalg som skal utrede samfunnsøkonomiske konsekvenser av klimaendringene

Bakgrunn

I juni 2023 la regjeringen frem en ny stortingsmelding om klimatilpasning – Meld. St. 26 (2022–2023) *Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn*. I stortingsmeldingen varsler regjeringen blant annet at det skal settes ned et ekspertutvalg som skal fremskaffe mer kunnskap om samfunnsøkonomiske konsekvenser av klimaendringer for utsatte sektorer og regioner i Norge, og identifisere innsatsområder der potensialet for å redusere klimarelatert risiko er stort, vurdert opp mot kostnaden ved tiltak.

Norge har et nasjonalt mål om at samfunnet og økosystemene skal forberedes på og tilpasses klimaendringene. I tillegg til det nasjonale målet gir internasjonale mål og forpliktelser føringer for klimatilpasningsarbeidet i Norge. Med Parisavtalen i 2015 ble det satt et globalt mål på feltet – at landene skal øke sin tilpasningskapasitet og motstandsdyktighet mot klimaendringer og samtidig bidra til en bærekraftig utvikling gjennom sitt tilpasningsarbeid. 2030-agendaen og bærekraftsmålene er den politiske overbygningen for regjeringens arbeid nasjonalt og internasjonalt. Her vektlegges tilpasning til klimaendringer som en del av en bærekraftig utvikling. Hensynet til konsekvenser av klimaendringer og klimatilpasning er også omtalt i en rekke internasjonale avtaler, blant annet Sendai-rammeverket for katastroforebygging, Konvensjonen om biologisk mangfold og Verdensarvkonvensjonen.

«Utvalget skal utrede, og så langt som mulig tallfeste, mulige samfunnsøkonomiske konsekvenser av klimaendringer (...).»

Å prissette de ikke-prissatte virkningene

«Tall gir makt»

«Beslutningsinformasjon blir uansett overkjørt»

Regulering og SØA må henge sammen:

→ prissette naturverdier og innføre naturavgift

Takk for meg!

Norge i rødt, hvitt og GRÅTT. NRK, jan 2024

Folgefonna skisenter kollapser, NRK sept 2025.